

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ҷумазода Умеда Рабимқул дар мавзуи «Технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣи омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3 - Педагогика (5.3.10.9 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ))

Дар низоми муосири таҳсилоти олии масъалаи баланд бардоштани сатҳи омодагии касбии омӯзгорони забонҳои хориҷӣ ба яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон табдил ёфтааст. Ин раванд аз муассисаҳои таҳсилоти олии талаб менамояд, ки донишҳои назариявии донишҷӯёнро барои фаъолияти воқеии касбӣ, аз ҷумла барои муоширати самаранок дар муҳити бисёрфарҳангӣ омода созанд. Аз ҳамин нуктаи назар, мавзуи интихобкардаи Ҷумазода Умеда Рабимқул хеле муҳим, саривақтӣ ва ҷавобгӯи талаботи рушди илми педагогика ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ мебошад.

Аз мутолиаи автореферат маълум мегардад, ки муаллиф ба масъалаи таҳқиқшаванда аз мавқеи илмӣ муосир муносибат намуда, кӯшиш кардааст робитаи мантиқии байни назарияи таълими забон, муносибати салоҳиятнок, таълими коммуникативӣ ва муоширати байнифарҳангиро нишон диҳад. Чунин ҳамгироии равишҳои илмӣ имкон додааст, ки таҳқиқот танҳо хусусияти тавсифӣ набошад, балки ба пешниҳоди як низоми мукаммали технологияи педагогӣ равона гардад.

Ҷиҳати муҳими таҳқиқот дар он аст, ки муаллиф масъалаи ташаккули салоҳияти грамматикиро ҳамчун масъалаи алоҳидаи омӯзиши қоидаҳои грамматикӣ маҳдуд насохта, баръакс, дар автореферат собит карда мешавад, ки маҳорати грамматикӣ бояд ҳамчун воситаи асосии муоширати байнифарҳангӣ ташаккул ёбад. Ин мавқеи илмӣ ба тамоюлҳои нави рушди методикаи таълими забонҳои хориҷӣ пурра мувофиқат менамояд ва аз сатҳи ҳуби ҷаҳонбинии илмӣ муҳаққиқ шаҳодат медиҳад.

Дар автореферат дараҷаи омӯзиши масъала бо истифода аз доираи васеи сарчашмаҳои илмӣ ватанӣ ва хориҷӣ ба таври муфассал таҳлил шудааст. Муаллиф осори олимони маъруфи соҳаи педагогика, психология, лингводидактика ва методикаи таълими забонҳоро мавриди омӯзиш қарор дода, дар асоси таҳлили муқоисавии онҳо мавқеи илмӣ худро асоснок намудааст. Ин нишон медиҳад, ки таҳқиқот дар заминаи устувори назариявӣ анҷом дода шудааст.

Ҷиҳати дигари қобили таваҷҷуҳ он аст, ки муаллиф танҳо бо таҳлили адабиёт маҳдуд нашуда, вазъи воқеии ташаккули салоҳияти грамматикиро дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ мавриди омӯзиш қарор додааст. Натиҷаҳои таҳлили ибтидоӣ нишон медиҳанд, ки қисми назарраси донишҷӯён ҳангоми истифодаи сохторҳои грамматикӣ дар нутқи озод ба

мушкилот дучор мешаванд. Ин ҳолат мавҷудияти ихтилоф байни талаботи таҳсилоти муосир ва сатҳи воқеии омодагии донишҷӯёнро тасдиқ менамояд.

Ба андешаи мо, яке аз муҳимтарин дастовардҳои диссертант таҳияи технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ мебошад. Дар автореферат нишон дода шудааст, ки технологияи пешниҳодшуда дорои сохтори дохилии мантикӣ буда, мақсад, принципҳо, марҳилаҳо, муҳтаво, шаклҳои ташкили таълим, усулҳо, воситаҳо ва низоми арзёбии натиҷаҳоро дар бар мегирад. Чунин муносибати низомнок ба таҳқиқот арзиши назариявии онро баланд мебардорад.

Қобили дастгирӣ аст, ки муаллиф дар асоси таҳқиқоти худ амсилаи ташаккули салоҳияти грамматикиро пешниҳод кардааст. Ин амсила имконият медиҳад, ки тамоми раванди ташаккули дониш, малака ва маҳорати грамматикӣ дар робита бо муҳити муоширати байнифарҳангӣ ба таври пайдарпай амалӣ гардад. Аз нигоҳи методологияи таҳқиқоти педагогӣ чунин натиҷа яке аз муҳимтарин дастовардҳои илмӣ ба ҳисоб меравад.

Дар автореферат ба масъалаи истифодаи усулҳои фаъоли таълим диққати ҷиддӣ дода шудааст. Муаллиф нақшбозӣ, омӯзиши лоиҳавӣ, муҳокимаҳои гурӯҳӣ, машқҳои коммуникативӣ, истифодаи технологияҳои рақамӣ ва воситаҳои интерактивиро ҳамчун омилҳои асосии рушди салоҳияти грамматикӣ асоснок кардааст. Ин равишҳо ба талаботи таҳсилоти муосир ҷавобгӯ буда, барои рушди мустақилияти донишҷӯён ва фаъолияти эҷодии онҳо мусоидат менамоянд.

Боиси қаноатмандист, ки пешниҳодҳои назариявии муаллиф бо натиҷаҳои озмоиши педагогӣ тасдиқ шудаанд. Аз муҳтавои автореферат маълум мегардад, ки самаранокии технологияи таҳияшуда дар раванди таълими воқеӣ санҷида шуда, натиҷаҳои гурӯҳҳои таҷрибавӣ ва назоратӣ таҳлил гардидаанд. Чунин тарзи асосноккунии хулосаҳо эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотро таъмин менамояд.

Арзиши амалии таҳқиқот низ хеле назаррас мебошад. Натиҷаҳои илмии бадастомада метавонанд ҳангоми таҳияи барномаҳои таълимӣ, китобҳои дарсӣ, дастурҳои методӣ, курсҳои «Грамматикаи амалии забони англисӣ», «Методикаи таълими забонҳои хориҷӣ», инчунин дар низоми тақмили ихтисоси омӯзгорон истифода шаванд. Инчунин технологияи пешниҳодшуда метавонад барои дигар ихтисосҳои омӯзгории забонҳои хориҷӣ низ мутобиқ карда шавад.

Аз ҷиҳати сохторӣ автореферат ба талаботи амалкунанда ҷавобгӯ мебошад. Мақсад, вазифаҳо, объект, предмет, фарзия, наwgонии илмӣ ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда мутобиқати мантикӣ дошта, байни онҳо робитаи зич ба назар мерасад. Забони илмии автореферат раvon буда, истилоҳоти соҳавӣ дуруст истифода гардидаанд.

Хулоса, автореферати диссертатсияи Ҷумазода Умеда Рабимқул таҳқиқоти мустақилонаи анҷомёфта буда, бо наwgонии илмӣ, асоснокии назариявӣ, эътимоднокии натиҷаҳо ва аҳаммияти амалии худ фарқ мекунад.

Натиҷаҳои таҳқиқот барои рушди назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ саҳми арзанда мегузоранд.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, чунин меҳисобам, ки автореферати диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра ҷавобгӯ буда, Ҷумазода Умеда Рабимкул барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3 - Педагогика (5.3.10.9 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) сазовор мебошад.

Муқарриз:

мудирӣ кафедраи забон ва адабиёти руси
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва
сиёсати Тоҷикистон, номзади илмҳои
педагогӣ, дотсент

Негматова Мухбирахон
Мирзохӯҷаевна

Суроғай муқарриз:

Индекс 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон
Вилояти Суғд, ш. Хучанд,
кӯчаи Д. Раҷабӣ, бинои 26, хучраи 46
Тел.: +(992) 92-700-77-80
E-mail: negmatovam73@mail.ru

Имзои Негматова М.М.-ро тасдиқ мекунам:
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсус

Бобоев А.Х.

Суроғай муассиса:

Индекс: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Вилояти Суғд, ш. Хучанд, мкр-н 17, б. 1
www.tsulbp.tj, ДДХБСТ

“ 4 ” 08 соли 2026